

עין משפט
נר מצוה

ארבע מיתות פרק שביעי סנהדרין

מסורת הש"ס

- (א) ע"ז כג: חולין כג.
- (ב) תמורה כח: בזכות נח.
- (ג) [ולקמן נ"ט]. א. לעיל ט;.
- (ד) [תוספתא ד"טו פ"ט].
- (ה) [שבת ל. ו' ח"א]. (ו) [נ"ט]
- (ז) [במסכתא ד'טו פ"ט].
- (ח) [דף יג: ובמסכתא ד'טו]
- (ט) [פ"ג]. (י) [בפ"א: הגויס]
- (יא) [פסחים כג:]. (יב) [ולקמן]
- (יג) [פ"ב]. (יד) [ולקמן נ"ח:]
- (טו) [ולקמן ע"ג].
- (טז) [בבב"ב א.]. (יז) [נ"ט]
- (יח) [בבב"ב ט.]. (יט) [ויקרא]
- (כ) [גילוי עריות]. ע"ז כג: כד
- (כא) [בבב"ב א.]. (כב) [נ"ט]
- (כג) [בב"ב א.]. (כד) [בב"ב א.]. (כה) [גויס]
- וכן להלן.

פ"א א מ"י פ"ט מהל' מלכ"ס הלכה א סגנו עשין קכ"ב:

פ"ב ב מ"י ש"ס הלכה ט:

פ"ג ג מ"י ש"ס הלכה ד:

פ"ד ד מ"י פ"ב מהלכ"ס רחל"ס הלכה א סגנו עשין קכ"ב:

פ"ה ה מ"י פ"ב מהלכ"ס עכו"ם הלכה א פ"ד מהלכ"ס רחל"ס הלכה א סגנו עשין קכ"ב:

פ"ו ו מ"י פ"ב מהלכ"ס עכו"ם הלכה א פ"ד מהלכ"ס רחל"ס הלכה א סגנו עשין קכ"ב:

פ"ז ז מ"י ש"ס הלכה ט:

פ"ח ח מ"י ש"ס הלכה ט:

פ"ט ט מ"י ש"ס הלכה ט:

פ"י י מ"י ש"ס הלכה ט:

זו.

דכתוב ותשחת הארץ לפני האלהים ותנא דבי רבי שמעאל בכל מקום שנא' השחתה אינו אלא דבר ערוה ועבודת כוכבים דבר ערוה שנא' כי השחית כל בשר את דרכו עבודת כוכבים דכתוב ב'פן תשחיתון ועשיתם וגו' ואיך אורחיהו דקא מגלי שפיכות דמים דכתוב ב'שופך דם האדם וגו' ואיך קמלייהו הוא דקמגלי גזל דכתוב ב'כירק עשב נתתי לכם את כל וא"ר לוי כירק עשב ולא כירק גנה ואיך הוא למישרי בשר הוא דאחא אבר מן החי דכתוב ב'אך גשר בנפשו דמו לא תאכלו ואיך הוא למישרי שריצים הוא דאחא אבר מן השמים דכתוב ב'שרצו בארץ ורבו בה ואיך לברכה בעלמא כלאים דכתוב ב'מהעוף למינהו ואיך הוא לצותא בעלמא אמר רב יוסף אמרי כי רב על שלש מצות בן נח נהרג: גש"ר סימן: על גילוי עריות ועל שפיכות דמים ועל ברכת השם מתקין לה רב ששת בשלמא שפיכות דמים דכתוב ב'שופך דם האדם וגו' אלא הנך מנא להו אי גמר משפיכות דמים אפילו כולהו נמי אי משום דאיתרביא ממיאיש איש עבודת כוכבים נמי איתרביי ^טממיאיש איש אלא אמר רב ששת אמרי כי רב על ארבע מצות בן נח נהרג ועל עבודת כוכבים בן נח נהרג והתניא בעבודת כוכבים דברים שב"ד של ישראל ממייתין עליהו בן נח מוזהר עליהו אזהרה אין מיתה לא אמר רב נחמן בר יצחק אזהרה שלהו זו היא מיתתו רב הונא ורב יהודה וכולהו תלמידי רב אמרי ^יעל שבע מצות בן נח נהרג גלי רחמנא בחדא והוא הדין לכולהו ועל הגזל בן נח נהרג והתניא ^יעל הגזל גנב וגזל וכן יפת תואר וכן כיוצא בהן כותי בכותי וכותי בישראל אסור וישראל בכותי מותר ואם איתא ניתני חייב משום דקבעי למיתני ^יסיפא ישראל בכותי מותר תנא רישא אסור והא כל היבא דאית ליה חיובא מיתנא קתני דקתני רישא ^יעל שפיכות דמים כותי בכותי וכותי בישראל יחייב ישראל בכותי פטור התם היכי ליתני ליתני אסור ומותר והתניא ^יכותי ^יורועי בהמה דקה לא מעלין ולא מורידין כיוצא בו בגזל מאי היא אמר רב אחא בר יעקב לא נצרכה אלא לפועל בכרם פועל בכרם אימת אי בשעת גמר מלאכה התירא הוא ^{יא}אי לאו בשעת גמר מלאכה גזל מעליא הוא אלא אמר רב פפא לא נצרכה יאלא לפחות משוה פרוטה אי הכי כותי בישראל אסור הא ^{יב}בר מחילה הוא נהי דבתר הכי מחיל ליה צערא בשעתיה מי לית ליה כותי בכותי כיוצא בהן כיון ^{יג}דלאו בני מחילה נינהו גזל מעליא הוא אלא אמר רב אחא בריה דרב איקא לא נצרכה אלא ^{יד}לכבוש שכר שכיר כותי בכותי וכותי בישראל אסור ישראל בכותי מותר כיוצא ביפת תואר מאי היא ^יכי אתא רב דימי אמר אלעזר אמר חנינא ^{יב}בן נח שייחד שפחה לעברו ובא עליה נהרג עליה כיוצא בו דשפיכות דמים לא תניא אמר אביי אי משכחת דתניא רבי יונתן בן שאול היא דתניא ^ירבי יונתן בן שאול אומר ירדף אחר חבריו להורגו ויכול להצילו באחד מאבריו ולא הציל גבי מולך איש איש בקדושים תהיו: על

וסתם הארץ מדליענוש עלייהו שמע מינה איפקוד עלייהו: כי השחית כל בשר את דרכו על הארץ. גלוי עריות דכתוב (משל ל) דרך בשר בעלמה ודור המבול על העריות נענשו כדכתוב (בבב"ב א) ויראו בני האלהים את צנות האדם כי עונות הנה: ואיך. מאלך דריש וילן [שם ב] אמר לך אזהרה מוילו הוחר אדם הראשון וגבי דור המבול אורחיהו מגלי להודיעך על מה נענשו: קטלייהו קא מגלי. דאילו מיתה ימיתה ולעולם הוחרו מוילו: **ירק עשב**. עשב קרי עשב האפר וכל הגדל מאיליו שאין צו טורח לתרוש ולורוע: למישרי בשר הוא **דאחא**. דלאמר לקמן פזרקין (דף עט:) אדם הראשון לא הותר לו בשר בארצה אלא עשצים ואילנות דכתוב הנה נתתי לכם את כל עשב זרע ורע לכם יהיה לאכלה ולחית הארץ השעשצים והאילנות תאכלו אתם וחית הארץ ולא חית הארץ לכם והוחרו על אבר מן החי מאכול תאכלו וללמדך דלפי איך מיתתה אלא שפול מננה אבר מאיליו לא תאכלנו וזכו בני נח והתיר להם להמית ולאכול ולאו למדרש מינה ולא כירק גנה אתא דלגופיה אלטרין לפי שירק עשב הותר לאדם הראשון תלה להו לבני נח בהמות וחיות כירק עשב: בשר ננפשו דמו. צדור הוא הבשר ננפשו דהאי דמו לא תאכלו בשר: למישרא **שרצים** הוא תאכלהו משום שהוחרו באבר מן החי מאכול תאכל אתה האי קרא למשרא אבר מן החי שרצים והכי דרשין לקמן פזרקין (דף עט:) אותו בשר שקרוי דמו ננפש והבשר קרוי בשר דהיינו דמו חלוק נכשרו אכרנא לכו באבר מן החי ולא שרצים שאין דמו קרוי נפש אלא הרי הוא כבשרו דאילו בישראל לא מחייבי עליה כרת דלאמר בכריתות (דף כ"א). לית זיה אלא לאו דדם שרצים כבשר: לנצרכה **בעלמא**. לא לפרות ולא לרבות אוס אלא צרכס פרייה ורביה: זן העוף **למינהו**. מנדננהו להציל זכר ונקבה למצרה מכל מין ולא שצדוי ון מין אחר שמע מינה אסורין להרביע כלאים: ואיך. לאו משום איסור כלאים אלא לזווח בעלמא שכל אחד ואחד נוח לו לזווח מינו מלוח מין אחר: על שלש מלות בן נח נהרג. ואף על פי שנזעטו בצבע אין נהרגין אלא על שלש דברים להו רצ שעת דבשפיכות דמים כמיצא כדלרא דמו ישפקו גלוי עריות וברכת השם כתיב גבי ישראל איש איש ודרשי להו לרבות את הכותים להיות בנמיתה בישראל: **בעצודם כוכבים נמי**. כתיב גבי מולך איש איש בקדושים תהיו: על

מאתם הארץ מדליענוש עלייהו שמע מינה איפקוד עלייהו: כי השחית כל בשר את דרכו על הארץ. גלוי עריות דכתוב (משל ל) דרך בשר בעלמה ודור המבול על העריות נענשו כדכתוב (בבב"ב א) ויראו בני האלהים את צנות האדם כי עונות הנה: ואיך. מאלך דריש וילן [שם ב] אמר לך אזהרה מוילו הוחר אדם הראשון וגבי דור המבול אורחיהו מגלי להודיעך על מה נענשו: קטלייהו קא מגלי. דאילו מיתה ימיתה ולעולם הוחרו מוילו: **ירק עשב**. עשב קרי עשב האפר וכל הגדל מאיליו שאין צו טורח לתרוש ולורוע: למישרי בשר הוא **דאחא**. דלאמר לקמן פזרקין (דף עט:) אדם הראשון לא הותר לו בשר בארצה אלא עשצים ואילנות דכתוב הנה נתתי לכם את כל עשב זרע ורע לכם יהיה לאכלה ולחית הארץ השעשצים והאילנות תאכלו אתם וחית הארץ ולא חית הארץ לכם והוחרו על אבר מן החי מאכול תאכלו וללמדך דלפי איך מיתתה אלא שפול מננה אבר מאיליו לא תאכלנו וזכו בני נח והתיר להם להמית ולאכול ולאו למדרש מינה ולא כירק גנה אתא דלגופיה אלטרין לפי שירק עשב הותר לאדם הראשון תלה להו לבני נח בהמות וחיות כירק עשב: בשר ננפשו דמו. צדור הוא הבשר ננפשו דהאי דמו לא תאכלו בשר: למישרא **שרצים** הוא תאכלהו משום שהוחרו באבר מן החי מאכול אתה האי קרא למשרא אבר מן החי שרצים והכי דרשין לקמן פזרקין (דף עט:) אותו בשר שקרוי דמו ננפש והבשר קרוי בשר דהיינו דמו חלוק נכשרו אכרנא לכו באבר מן החי ולא שרצים שאין דמו קרוי נפש אלא הרי הוא כבשרו דאילו בישראל לא מחייבי עליה כרת דלאמר בכריתות (דף כ"א). לית זיה אלא לאו דדם שרצים כבשר: לנצרכה **בעלמא**. לא לפרות ולא לרבות אוס אלא צרכס פרייה ורביה: זן העוף **למינהו**. מנדננהו להציל זכר ונקבה למצרה מכל מין ולא שצדוי ון מין אחר שמע מינה אסורין להרביע כלאים: ואיך. לאו משום איסור כלאים אלא לזווח בעלמא שכל אחד ואחד נוח לו לזווח מינו מלוח מין אחר: על שלש מלות בן נח נהרג. ואף על פי שנזעטו בצבע אין נהרגין אלא על שלש דברים להו רצ שעת דבשפיכות דמים כמיצא כדלרא דמו ישפקו גלוי עריות וברכת השם כתיב גבי ישראל איש איש ודרשי להו לרבות את הכותים להיות בנמיתה בישראל: **בעצודם כוכבים נמי**. כתיב גבי מולך איש איש בקדושים תהיו: על

- תורה אור השלם**
1. ותשחת הארץ לפני האלהים ותמלא הארץ חמס: בראשית י' א' וקרא אלהים את הארץ וזוהי נהשתה פי הארץ כל בשר את דברו על הארץ: בראשית י' יב
 2. פן תשחיתו ועשיתם לכם פסל תמונת כל סמל תבנית וקרא או סמל: דברים ד טז
 3. שפך דם האדם באדם: דמו ישפך כי בצלם אלהים עשה את האדם: בראשית ט' ו
 4. כל רמש אשר הוא חי: לבם יהיה לאבקה כירק עשב נתתי לכם את כל: בראשית ט' ג
 5. אך בשר בנפשו דמו לא תאכלו: בראשית ט' ד
 6. ואחם פרו ורבו שרצו בארץ ורבו בה: זקניה: דברים ד טז
 7. מהעוף למינהו ומן האדמה למינהו ומן הרמש האדמה למינהו: שנים מכל יבאו אליך לתקנות: בראשית ו' כ
 8. איש איש אל כל שאר בשרו לא תקבול לגלות ערוה אחר וקרא יהו ואל בני ישראל תדבר לאמר איש איש כי יקלל אלהיו וקרא תאמר: ויקרא כד טו
 9. ואל בני ישראל תאמר איש איש מבני ישראל ומן הגר הנדבך אשר יתן ממורעו למלך מות יומת עם הארץ וקראו באבן: ויקרא כ' ב

הגהות הב"ח

(א) הש"י ד"ה כיוצא וכו' כגון (נדף) מו"מ וי"צ ס"א ורדף: (ב) תוס' ד"ה דכתיב וכו' ולא נעש אלה:

הגהות הגר"א

[א] רש"י ד"ה ישראל נצרכה כו' ומרובין איבא ט"י י"ב תמנה מהל ע"ש (בבב"ב) כמין שמה (ס"ק) ת. ונפאיע פי כ"ח (ס"ק):

מוסף רש"י

כי השחית כל בשר. דגור המבול כתיב, ודור המבול בערוה קלקלו, דכתוב (בבב"ב א) ויקחו להם נשים וגו', שהיו מקנין לגושי רשעה וכלל בהמה ומה (חולין כג.). ורועי בהמה דקה. ין ישראל וכן מולין הרי ין כשנידי סוכים (גי' יג.). לא מעלין אותן מן הבור. אם נפלו לתוכו, אלא ייתם וימותו, ולא מורידין. אותן לצור להמית אותן כידים (ש"ס) דלאו בני מחילה נינהו. בני נח אכרס (קטן טו.). ויכול הנדבך או הכוה"ס, להצילו באחד מאבריו ולא הצילו. אלא ננפשו (קטן טו.).